Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 8. mája 2025 [1]

Spojené veci C-580/23 a C-795/23

Mio AB,
Mio e-handel AB,
Mio Försäljning AB
proti
Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag
[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Svea Hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen (Odvolací súd pre región Svea rozhodujúci ako odvolací súd pre duševné vlastníctvo a obchodnoprávne veci, Švédsko)]
a
konektra GmbH,
LN
proti
USM U. Schärer Söhne AG

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Autorské právo a s ním súvisiace práva – Smernica 2001/29/ES – Článok 2 – Právo rozmnožovania – Pojem ‚dielo' – Autorskoprávna ochrana diel úžitkového umenia – Skúmanie originality diel úžitkového umenia – Pojem ‚slobodné a tvorivé rozhodnutia' – Kritériá posudzovania slobodných a tvorivých rozhodnutí – Posudzovanie porušenia výlučných práv"

Úvod

1. Dobrým príkladom dilem spojených s problémom, ktorým sa zaoberajú tieto spojené veci, a to s autorskoprávnou ochranou diel úžitkového umenia, sú dve nedávne rozhodnutia súdov dvoch členských štátov týkajúce sa ikonických predmetov vo svete dizajnu. Tribunal judiciaire de Paris (súd v Paríži, Francúzsko) tak uznal, že dva modely kabeliek „Kelly" a „Birkin" značky Hermès

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

predstavujú „diela“ v zmysle autorského práva.[2] O niekoľko dní neskôr Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko, jeden z vnútroštátnych súdov v týchto spojených veciach) zamietol rovnakú kvalifikáciu v prípade dvoch modelov sandálov značky Birkenstock.[3]

2. Ťažkosti, s ktorými sa stretávame pri ochrane duševného vlastníctva tejto kategórie predmetov, vyplývajú zo skutočnosti, že sa nachádzajú na pomedzí medzi „čistými“ umeleckými dielami a jednoduchými úžitkovými predmetmi: patria do oboch týchto skupín, ale nepatria úplne ani do jednej z nich. Okrem toho samotná kategória diel úžitkového umenia nie je jednotná, pretože zahŕňa aj skutočné umelecké diela s dodatočnou úžitkovou funkciou, aj úžitkové predmety, ktorým tvorcovia dali „umelecký“ aspekt v najširšom zmysle slova. Nehovoriac o predmetoch, ktoré by bolo ťažké zaradiť medzi diela čistého alebo úžitkového umenia, ako je oblečenie „haute couture“, šperky alebo niektoré flakóny parfumov.

3. Aj keď pre tento typ predmetov existujú režimy ochrany *sui generis*, napríklad režim ochrany dizajnov podľa práva Únie, otázka ich autorskoprávnej ochrany preto zostáva naďalej otvorená. V rôznych právnych systémoch sa na túto otázku dávajú rôzne odpovede, od vylúčenia úžitkových predmetov z autorskoprávnej ochrany cez obmedzenú ochranu alebo ochranu podliehajúcu prísnejším požiadavkám ako v prípade iných kategórií diel až po úplnú ochranu založenú na rovnakých kritériách, aké sa uplatňujú na iné kategórie diel, podľa teórie jednoty umenia[4].

4. Zdá sa, že tieto systémy majú spoločné to, že prevláda nespokojnosť s tým, ako fungujú. Dôvodom je na jednej strane chýbajúce jasné rozlíšenie medzi úžitkovými predmetmi, na ktoré sa vzťahuje autorskoprávna ochrana, a predmetmi, na ktoré sa nevzťahuje, a na druhej strane nepredvídateľnosť a právna neistota, ktoré z toho vyplývajú. Z tohto dôvodu vnútroštátne systémy ochrany diel úžitkového umenia neustále podliehajú legislatívnym zmenám a zmenám judikatúry, pričom sa hľadajú riešenia, ktoré by boli lepšie prispôsobené potrebám zainteresovaných skupín.[5]

5. V autorskom práve EÚ je v prípade diel úžitkového umenia zakotvená zásada ochrany bez osobitných požiadaviek. Otázka spôsobu tejto ochrany už bola Súdnemu dvoru predložená.[6] V týchto spojených veciach sa od Súdneho dvora žiada, aby svoju judikatúru v tejto oblasti spresnil. V tomto smere nejde o stanovenie jedinej normy ochrany, ktorá by umožnila s istotou určiť, či predmet do rozsahu tejto ochrany patrí; takáto ambícia by bola utopická. Kvalifikácia diela v zmysle autorského práva si vyžaduje zložité a nevyhnutne čiastočne subjektívne posúdenie, ktoré možno vykonať len v každom jednotlivom prípade. Táto kvalifikácia by sa však mala harmonizovať v rámci vnútorného trhu, aby sa možnosť ochrany kabelky „Birkin“ a sandálov Birkenstock posudzovala v každom členskom štáte na základe rovnakých kritérií.

[2] Rozsudok zo 7. februára 2025, RG 22/09210. Pozri aj SÖĞÜT, A: *Design or art? French court rules that Birkin Bag is a copyright work*, dostupné na: https://ipkitten.blogspot.com.

[3] Rozsudok z 20. februára 2025, I ZR 16/24. Pozri aj PEMSEL, M.: *Birkenstock's sandals are not sufficiently artistic to enjoy copyright protection*, dostupné na: https://ipkitten.blogspot.com.

[4] Podľa tejto teórie neexistuje rozdiel medzi „čistým umením“ a „úžitkovým umením“, všetky výtvory sú rovnako hodné ochrany bez ohľadu na ich účel.

[5] Prehľad situácie v rôznych európskych a mimoeurópskych krajinách pozri v DERCLAYE, E. (ed.): *The Copyright/Design Interface*. Cambridge University Press, 2018.

[6] Pozri najmä rozsudky z 12. septembra 2019, Cofemel (C-683/17, ďalej len „rozsudok Cofemel“, EU:C:2019:721), a z 11. júna 2020, Brompton Bicycle (C-833/18, ďalej len „rozsudok Brompton Bicycle“, EU:C:2020:461).

Právny rámec

Právo Únie

6. V článkoch 2 až 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti[7] sa stanovuje:

„Článok 2

Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti:

a) pre autorov k ich dielam;

…

Článok 3

1. Členské štáty poskytnú autorom výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať akýkoľvek verejný prenos ich diel, či po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami vrátane sprístupňovania ich diel verejnosti takým spôsobom, aby verejnosť k nim mala prístup z miesta a v čase, ktoré si sama zvolí.

…

Článok 4

1. Členské štáty poskytnú autorom vo vzťahu k originálu ich diela alebo k jeho rozmnoženinám výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať akúkoľvek formu verejného šírenia predajom alebo iným spôsobom.

…“

Švédske právo

7. Podľa § 1 ods. 1 bodu 6 Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (zákon 1960:729 o autorskom práve v oblasti literárnych a umeleckých diel) sú chránené aj diela úžitkového umenia.

8. Podľa § 2 uvedeného zákona autorské právo zahŕňa, s výhradou určitých obmedzení, výlučné právo nakladať s dielom rozmnožovaním a sprístupňovaním verejnosti, či už v pôvodnej alebo upravenej podobe, v preklade, v úprave do inej literárnej alebo umeleckej formy alebo inej techniky. Akékoľvek priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie diela akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, úplne alebo čiastočne, sa považuje za rozmnožovanie. Dielo je sprístupnené verejnosti napríklad vtedy, keď je prenášané verejnosti alebo keď sú jeho rozmnoženiny ponúkané na predaj, prenájom alebo požičiavanie alebo inak šírené verejnosti.

[7] Ú. v. EÚ L 167, 2001, s. 10.

Nemecké právo

9. V § 2 Urheberrechtsgesetz (zákon o autorskom práve a súvisiacich právach) z 9. septembra 1965[8], s nadpisom „Chránené diela“, sa v odseku 1 bode 4 stanovuje, že chránenými dielami sú predovšetkým diela výtvarného umenia vrátane architektonických diel a diel úžitkového umenia, ako aj návrhy takýchto diel, a v odseku 2 sa stanovuje, že dielami v zmysle tohto zákona sú len osobné duševné výtvory.

Skutkový stav, konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

Vec C-580/23

10. Galleri Mikael & Thomas Asplund Aktiebolag, spoločnosť založená podľa švédskeho práva (ďalej len „spoločnosť Asplund“), vyrába a navrhuje interiérové výrobky a nábytok vrátane stolov zo série „Palais Royal“.

11. Spoločnosti Mio AB, Mio e-handel AB a Mio Försäljning AB, založené podľa švédskeho práva (ďalej spoločne len „spoločnosť Mio“), sa zaoberajú maloobchodným predajom nábytku a bytových doplnkov. Sortiment nábytku spoločnosti Mio zahŕňa aj stoly zo série nábytku „Cord“.

12. V októbri 2021 spoločnosť Asplund podala žalobu na Patent- och marknadsdomstolen (Súd pre duševné vlastníctvo a obchodnoprávne veci, Švédsko), v ktorej v podstate žiadala, aby sa spoločnosti Mio zakázalo vyrábať, uvádzať na trh alebo predávať stôl „Cord“ z dôvodu porušenia svojich autorských práv k stolu „Palais Royal“.

13. Spoločnosť Mio spochybňuje, že by stôl „Palais Royal“ bol chránený autorským právom, pretože tento stôl nie je dostatočne originálny na to, aby takúto ochranu získal. Navyše, aj keby to tak bolo, podľa nej by táto ochrana bola limitovaná a obmedzená a existujúce rozdiely medzi predmetnými dvoma stolmi by boli dostatočné na to, aby sa konštatovalo, že nedošlo k porušeniu autorských práv spoločnosti Asplund. Spoločnosť Mio okrem toho tvrdí, že stôl „Cord“ bol vyvinutý nezávisle a nie je kópiou stola „Palais Royal“.

14. Patent- och marknadsdomstolen (Súd pre duševné vlastníctvo a obchodnoprávne veci) návrhu spoločnosti Asplund rozsudkom z 19. októbra 2022 vyhovel. Spoločnosť Mio podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na vnútroštátny súd.

15. Za týchto podmienok Svea Hovrätt Patent- och marknadsöverdomstolen (Odvolací súd pre región Svea rozhodujúci ako odvolací súd pre duševné vlastníctvo a obchodnoprávne veci, Švédsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Ako sa má pri posudzovaní, či si predmet úžitkového umenia zaslúži ďalekosiahlu ochranu autorským právom ako dielo v zmysle článkov 2 až 4 [smernice 2001/29], vykonať skúmanie – a ktoré faktory sa musia alebo by sa mali zohľadniť – v otázke, či predmet úžitkového umenia odráža osobnosť autora tým, že vyjadruje jeho slobodné a tvorivé rozhodnutia? V tomto ohľade ide najmä o to, či sa skúmanie originality má zamerať na faktory súvisiace s tvorivým procesom a vysvetlenie autora o skutočných rozhodnutiach,

[8] BGBl. 1965 I, s. 1273.

ktoré urobil pri tvorbe predmetu ochrany, alebo na faktory týkajúce sa samotného predmetu ochrany a konečného výsledku tvorivého procesu a na to, či samotný predmet ochrany vyjadruje umelecký dojem.

2. Aký význam majú pre odpoveď na prvú otázku a otázku, či predmet úžitkového umenia odráža osobnosť autora tým, že vyjadruje jeho slobodnú a tvorivú voľbu, skutočnosti, že

   a) predmet pozostáva z prvkov, ktoré sa nachádzajú vo všeobecných dizajnoch;

   b) predmet vychádza zo skoršieho známeho dizajnu alebo z prebiehajúceho trendu dizajnu a predstavuje jeho variáciu;

   c) rovnaký alebo podobný predmet bol vytvorený pred vytvorením tohto predmetu alebo – nezávisle a bez znalosti predmetu úžitkového umenia, pre ktorý sa požaduje ochrana ako diela – po vytvorení predmetného predmetu ochrany?

3. Ako by sa mala posudzovať podobnosť – a aká podobnosť sa vyžaduje – pri skúmaní, či údajne porušujúci predmet úžitkového umenia patrí do rozsahu ochrany diela a porušuje výlučné právo k dielu, ktoré musí byť podľa článkov 2 až 4 [smernice 2001/29] priznané autorovi? V tejto súvislosti je otázkou najmä to, či sa má preskúmanie zamerať na to, či je dielo rozpoznateľné v údajne porušujúcom predmete ochrany, alebo na to, či údajne porušujúci predmet ochrany vytvára rovnaký celkový dojem ako dielo, prípadne na čo iné sa má preskúmanie zamerať.

4. Aký má význam pre odpoveď na tretiu otázku a otázku, či údajne porušujúci predmet úžitkového umenia patrí do rozsahu ochrany diela a porušuje výlučné právo k dielu,

   a) stupeň originality diela pre rozsah ochrany diela;

   b) skutočnosť, že dielo a predmet úžitkového umenia, ktorý údajne porušuje autorské práva, pozostávajú z prvkov, ktoré sa nachádzajú vo všeobecných dizajnoch, alebo vychádzajú zo skoršieho známeho dizajnu alebo z prebiehajúceho trendu dizajnu a predstavujú jeho variáciu;

   c) skutočnosť, že pred vytvorením diela alebo – nezávisle a bez znalosti diela – po vytvorení diela bol vytvorený iný rovnaký alebo podobný predmet ochrany?“

Vec C-795/23

16. USM U. Schärer Söhne AG, spoločnosť založená podľa švajčiarskeho práva (ďalej len „spoločnosť USM“), vyrába a predáva modulárny nábytkový systém pod označením „USM Haller“. Tento nábytkový systém sa vyznačuje spájaním okrúhlych lesklých chrómových rúrok pomocou spojovacích gulí, čím sa vytvára štruktúra, do ktorej sa vkladajú farebné kovové panely. Takto vytvorené štruktúry možno vertikálne aj horizontálne ľubovoľne kombinovať.

17. Spoločnosť konektra GmbH, založená podľa nemeckého práva, a LN, jej riaditeľ (ďalej spoločne len „spoločnosť Konektra“), ponúkali na internete bez námietky spoločnosti USM náhradné diely a rozšírenia pre systém „USM Haller“, ktorých tvar a zväčša aj farba zodpovedali komponentom spoločnosti USM. Od roku 2018 sú na webovom sídle spoločnosti Konektra uvedené všetky komponenty potrebné na úplnú montáž nábytku „USM Haller“ a na reklamné

účely sa na nej využívajú aj obrázky zmontovaného nábytku. Okrem toho sa k dodávkam spoločnosti Konektra prikladá návod na montáž úplného nábytku a spoločnosť svojim zákazníkom ponúka montážny servis.

18. Podľa spoločnosti USM sa spoločnosť Konektra už neobmedzuje na ponuku náhradných dielov pre systém „USM Haller“, ale vyrába, ponúka a predáva svoj vlastný nábytkový systém, ktorý je totožný so systémom spoločnosti USM. Spoločnosť USM sa domnieva, že ponuka spoločnosti Konektra porušuje jej autorské práva na systém „USM Haller“ ako dielo úžitkového umenia alebo prinajmenšom predstavuje nezákonnú imitáciu podľa práva hospodárskej súťaže.

19. USM preto podala proti spoločnosti Konektra žalobu na Landgericht Düsseldorf (Krajinský súd Düsseldorf, Nemecko), ktorou sa domáha zdržania sa činnosti, poskytnutia informácií a predloženia účtovnej závierky, náhrady nákladov na výzvu pred podaním žaloby a stanovenia povinnosti nahradiť škodu. Uvedený súd týmto návrhom vyhovel, pričom svoje rozhodnutie založil predovšetkým na autorskom práve.

20. Naopak, odvolací súd, Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajinský súd Düsseldorf, Nemecko), rozsudkom z 2. júna 2022 návrhy spoločnosti USM založené na autorskom práve zamietol a vyhovel len návrhom založeným na práve hospodárskej súťaže.

21. Obe strany podali proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok „Revision“ na Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Tento súd sa domnieva, že úspech opravného prostriedku „Revision“ uplatneného spoločnosťou USM závisí od výkladu pojmu „originalita“, ako ho vykladá Súdny dvor, ako aj od vzťahu medzi autorskoprávnou ochranou a ochranou poskytovanou dizajnovým právom.

22. Za týchto podmienok Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Existuje v prípade diel úžitkového umenia taký vzťah pravidla a výnimky medzi ochranou podľa dizajnového práva a autorského práva, že pri skúmaní originality týchto diel podľa autorského práva je nutné klásť vyššie požiadavky na slobodné tvorivé rozhodnutia tvorcu ako v prípade iných typov diel?

2. Má sa pri posudzovaní originality podľa autorského práva vychádzať (aj) zo subjektívneho pohľadu tvorcu na tvorivý proces, a predovšetkým musí tvorca vedome prijímať slobodné a tvorivé rozhodnutia, aby sa mohli považovať za slobodné a tvorivé rozhodnutia v zmysle judikatúry [Súdneho dvora]?

3. Ak v rámci posudzovania originality treba v rozhodujúcej miere vychádzať z toho, či a do akej miery našla umelecká tvorba v diele objektívny výraz: Možno pri tomto posudzovaní zohľadniť aj okolnosti, ktoré nastali po vytvorení dizajnu a ktoré sú rozhodujúce pre posúdenie originality, napríklad prezentáciu dizajnu na umeleckých výstavách alebo v múzeách alebo jeho uznanie v odborných kruhoch?“

Konanie na Súdnom dvore

23. Návrhy na začatie prejudiciálneho konania vo veciach C-580/23 a C-795/23 boli Súdnemu dvoru doručené 21. septembra, resp. 21. decembra 2023. Písomné pripomienky predložili vo veci C-580/23 účastníci konania vo veci samej, francúzska vláda a Európska komisia a vo veci C-795/23 účastníci konania vo veci samej, francúzska a holandská vláda a Komisia. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 13. mája 2024 boli tieto dve veci spojené na účely ústnej časti konania a rozsudku. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 30. januára 2025, boli zastúpené strany konaní vo veci samých, ako aj francúzska vláda a Komisia.

Analýza

24. Prejudiciálne otázky v týchto spojených veciach sa týkajú pojmu „dielo“ v zmysle autorského práva Únie, ako ho vykladá Súdny dvor, a otvárajú sa nimi viaceré právne otázky, konkrétne otázka vzťahu medzi ochranou podľa autorského práva a ochranou poskytovanou dizajnovým právom (prvá otázka vo veci C-795/23), kritérií posudzovania originality diela (prvá a druhá otázka vo veci C-580/23 a druhá a tretia otázka vo veci C-795/23) a kritérií posudzovania porušenia chránených autorských práv (tretia a štvrtá otázka vo veci C-580/23). Práve tomto poradí sa budem týmito otázkami v týchto návrhoch zaoberať.

O vzťahu medzi ochranou podľa autorského práva a ochranou, ktorú poskytuje dizajnové právo

25. Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd vo veci C-795/23 v podstate pýta, či v práve Únie existuje vzťah pravidla a výnimky medzi ochranou podľa dizajnového práva a ochranou podľa autorského práva, v dôsledku čoho by sa pri posudzovaní originality diel úžitkového umenia mali uplatňovať vyššie požiadavky než v prípade iných druhov diel.

26. Z vysvetlení poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že táto otázka bola položená v súvislosti s tvrdením Súdneho dvora v bode 52 rozsudku Cofemel, že „hoci ochrana dizajnov a ochrana podľa autorského práva môžu byť podľa práva Únie poskytnuté kumulatívne tomu istému predmetu, táto kumulácia je možná len v určitých situáciách“. V rámci analýzy tejto otázky stručne pripomeniem základy ochrany podľa týchto dvoch systémov.

27. Podľa ustálenej judikatúry sa pri pojme „dielo“ v zmysle autorského práva Únie predpokladá prítomnosť dvoch kumulatívnych znakov. Na jednej strane z neho vyplýva, že existuje originálny predmet v tom zmysle, že tento predmet je vlastným duševným výtvorom svojho autora. Na druhej strane kvalifikácia ako „dielo“ je vyhradená prvkom, ktoré sú vyjadrením tohto výtvoru. [9]

28. Pokiaľ ide o prvý znak, na to, aby sa predmet mohol považovať za originálny, je nevyhnutné a zároveň postačujúce, aby odrážal osobnosť svojho autora prejavením slobodných a tvorivých rozhodnutí tejto osoby. Naopak, ak je zhotovenie predmetu určené technickými požiadavkami, pravidlami alebo inými obmedzeniami, ktoré neponechali priestor pre výkon tvorivej voľnosti, tento predmet nemožno považovať za vykazujúci potrebnú originalitu nevyhnutnú na to, aby mohol predstavovať dielo. [10]

[9] Pozri rozsudok Cofemel (bod 29 a citovaná judikatúra).

[10] Pozri rozsudok Cofemel (body 30 a 31 a citovaná judikatúra).

29. Pokiaľ ide o posledný uvedený aspekt, Súdny dvor už spresnil, že na predmet spĺňajúci podmienku originality sa môže vzťahovať autorskoprávna ochrana, aj keď jeho zhotovenie bolo určené technickými požiadavkami, pokiaľ toto určenie nebránilo autorovi vtisnúť do daného predmetu vlastnú osobnosť, pričom ide o prejav jeho slobodných a tvorivých rozhodnutí. Musí však existovať nielen možnosť výberu tvaru predmetu, ale autor musí aj vyjadriť svoju tvorivú schopnosť originálnym spôsobom vykonaním slobodných a tvorivých rozhodnutí tým, že výrobok vyhotoví tak, že odráža jeho osobnosť. [11]

30. Odraz osobnosti autora v podobe predmetu, pre ktorý sa požaduje ochrana, je preto základným kameňom pojmu „originalita“, a teda základnou podmienkou ochrany podľa autorského práva Únie. Osobný odtlačok autora sa môže prejavovať v rôznej miere, môže byť dokonca veľmi slabý, ale musí byť prítomný. Práve to dáva predmetu „jedinečnosť“ v tom zmysle, že ho odlišuje od všetkých podobných predmetov vytvorených inou osobou.

31. V tomto kontexte treba chápať formuláciu „slobodné a tvorivé rozhodnutie“, ktorú použil Súdny dvor. Tvorivými teda nie sú len rozhodnutia, ktoré nie sú slobodné v tom zmysle, že sú diktované technickými alebo inými obmedzeniami, ale aj tie, ktoré síce nie sú podmienené takýmito obmedzeniami, ale vyplývajú buď z čisto úžitkových hľadísk, alebo z metód či noriem bežne používaných pri výrobe daných predmetov, ako aj tie, ktoré sú úplne bezvýznamné alebo banálne.

32. Ak má teda každý hmotný predmet nevyhnutne určitý tvar a tento tvar je výsledkom viac či menej slobodného rozhodnutia jeho tvorcu, autorskoprávna ochrana sa môže vzťahovať len na predmet, ktorého tvar, určený aspoň čiastočne tvorivým rozhodnutím jeho autora, odráža jeho osobnosť. V autorskom práve sa teda používa subjektívne kritérium ochrany. [12]

33. Naopak, v dizajnovom práve sa používa objektívne kritérium ochrany, a to kritérium novosti a osobitého charakteru. [13] Toto kritérium sa posudzuje vo vzťahu k predchádzajúcim dizajnom: chránený môže byť každý dizajn, ktorý sa od nich líši natoľko, že vytvára odlišný celkový vizuálny dojem. Neexistuje žiadna požiadavka na znaky samotného dizajnu, pokiaľ nie sú výlučne dané technickou funkciou predmetu, na ktorý sa dizajn aplikuje.

34. Nemyslím si preto, že tvrdenie Súdneho dvora v bode 52 rozsudku Cofemel možno chápať ako ustanovenie vzťahu pravidla a výnimky medzi ochranou podľa práva v oblasti dizajnov a ochranou podľa autorského práva.

35. Pokiaľ ide o tieto dve formy ochrany, Súdny dvor v bode 50 uvedeného rozsudku poukázal na rozdiely v ich cieľoch a pravidlách, ktorými sa riadia. V nasledujúcom bode ďalej zdôraznil, že dôsledkom priznania ochrany podľa autorského práva nemôže byť to, že budú ohrozené napríklad ich ciele.

36. V tejto súvislosti sa mi zdá, že bod 52 rozsudku Cofemel je prostým upozornením pre vnútroštátne súdy, že neexistuje automatické prepojenie medzi poskytnutím ochrany podľa dizajnového práva a ochrany podľa autorského práva a že podmienky takejto ochrany, a to novosť

[11] Pozri v tomto zmysle rozsudok Brompton Bicycle (body 26 a 32 až 35).

[12] Pokiaľ ide o koncepciu pojmu „originalita“ vo francúzskom práve, ktorá sa javí blízka koncepcii prijatej Súdnym dvorom, pozri najmä POLLAUD-DULIAN, F.: *Propriété intellectuelle. Le droit d'auteur*. Paríž: Economica, 2014, s. 156 – 168.

[13] Pozri články 3 až 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 98/71/ES z 13. októbra 1998 o právnej ochrane dizajnov (Ú. v. ES L 289, 1998, s. 28; Mim. vyd. 13/021, s. 120) a články 4 až 6 nariadenia Rady (ES) č. 6/2002 z 12. decembra 2001 o dizajnoch spoločenstva (Ú. v. ES L 3, 2002, s. 1; Mim. vyd. 13/027, s. 142).

a osobitý charakter na jednej strane a originalita na strane druhej, sa nesmú zamieňať. Predmet totiž nemusí byť nevyhnutne originálny v zmysle autorského práva, aby mohol byť považovaný za nový a osobitý v zmysle dizajnového práva. Naopak, hoci v praxi je táto situácia menej častá, originálny predmet nemusí mať osobitý charakter, ak nie je dostatočne vizuálne odlišný od existujúcich dizajnov.

37. Práve v tomto zmysle treba chápať konštatovanie Súdneho dvora, že kumulatívna ochrana v rámci týchto dvoch mechanizmov je mysliteľná len „v určitých situáciách“. Nezdá sa mi však, že by z tohto konštatovania bolo možné vyvodiť záver, že na účely obmedzenia tejto kumulácie na určité prípady by sa na úžitkové predmety mala uplatňovať vyššia prahová miera originality než na iné kategórie diel. Takýto záver by bol v rozpore s tým, čo jasne vyplýva z bodu 48 rozsudku Cofemel, ako aj zo všeobecnej systematiky tohto rozsudku, a to že originálny charakter diel úžitkového umenia sa musí posudzovať podľa rovnakých kritérií, aké sa používajú pre iné kategórie diel.

38. Navrhujem preto odpovedať na prvú otázku vo veci C-795/23 tak, že v práve Únie neexistuje vzťah pravidla a výnimky medzi ochranou podľa dizajnového práva a ochranou podľa autorského práva, v dôsledku ktorého by sa pri posudzovaní originality diel úžitkového umenia mali uplatňovať vyššie požiadavky než v prípade iných druhov diel.

O kritériách posudzovania originality

39. Prvou a druhou otázkou vo veci C-580/23 a druhou a treťou otázkou vo veci C-795/23, ktoré navrhujem analyzovať spoločne, sa vnútroštátne súdy v podstate pýtajú, ako sa má posudzovať originalita diel úžitkového umenia na účely uplatňovania článku 2 písm. a), článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 smernice 2001/29, a konkrétnejšie, či sa tieto ustanovenia majú vykladať v tom zmysle, že pri tomto posúdení treba zohľadniť faktory spojené s tvorivým procesom a zámermi tvorcu, alebo len faktory vnímateľné v samotnom diele. Tieto súdy sa takisto pýtajú, akú úlohu pri tomto posudzovaní zohrávajú ďalšie faktory, napríklad použitie už dostupných dizajnov pri tvorbe diela, inšpirácia tvorcu existujúcimi predmetmi, pravdepodobnosť podobných nezávislých výtvorov alebo uznanie výtvoru v odborných kruhoch.

O posudzovaní originality diel úžitkového umenia

40. Pokiaľ ide o úvodnú otázku, ako sa má stanoviť originalita diela úžitkového umenia, odpoveď vyplýva z mojich pripomienok uvedených v bodoch 27 až 32 vyššie, ktoré sa týkajú pojmu „originalita“ v autorskom práve Únie. Sudca tak musí posúdiť, či predmet, ktorého ochrana sa požaduje, je prejavom slobodného a tvorivého rozhodnutia odrážajúceho osobnosť svojho autora. Zdá sa mi, že v tomto štádiu nie je možné abstraktne uviesť žiadne ďalšie podrobnosti. Pojem „originalita“ je totiž veľmi všeobecný, až vágny pojem, ktorý sa má uplatňovať na predmety veľmi rôznej povahy, a preto ho súdy nemôžu prísne a systematicky vymedziť.[14] Musí sa uplatňovať v každom konkrétnom prípade na základe posúdenia skutkového stavu.

41. Pri tomto uplatňovaní sa však musí zohľadňovať špecifická povaha príslušného druhu diela. Diela úžitkového umenia sa od ostatných kategórií diel odlišujú tým, že sú to predovšetkým úžitkové predmety. Takéto predmety sú pritom plodom praktických alebo odborných znalostí

[14] Podrobnú doktrinálnu analýzu pozri v *The Protection of Works of Applied Art under EU Copyright Law. Opinion of the European Copyright Society in MIO/konektra* (Cases C-580/23 and C-795/23) (europeancopyrightsociety.org).

a rozhodnutí ich tvorcov. Tieto rozhodnutia môžu byť určené technickými, ergonomickými alebo bezpečnostnými obmedzeniami alebo môžu vyplývať z noriem alebo konvencií prijatých v dotknutom odvetví. Môžu byť aj voľné, ale nepridávajú predmetu žiadny osobný nádych – mohli by byť rovnaké, keby ich vytvoril niekto iný. Na vytvorenie úžitkového predmetu však nie je potrebné urobiť tvorivé rozhodnutia v zmysle uvedenom v bodoch 28 až 31 týchto návrhov. Tvorivé rozhodnutia sú možným, ale nie nevyhnutným doplnkom samotnej podstaty daného predmetu. Hoci rozhodnutia môžu byť vlastné tvaru daného predmetu,[15] faktom zostáva, že iný predmet s rovnakými úžitkovými funkciami možno vytvoriť – ako sa to často stáva – bez pridania takýchto tvorivých rozhodnutí.

42. Súd, ktorý sa zaoberá otázkou originality takéhoto predmetu, musí tak na to, aby ho mohol vyhlásiť za chránený autorským právom, hľadať a identifikovať tieto tvorivé rozhodnutia v tvare predmetu. Na rozdiel od iných kategórií diel, v prípade ktorých už samotné rozhodnutie vytvoriť dielo je tvorivým rozhodnutím, v prípade diel úžitkového umenia v tomto ohľade neexistuje žiadna domnienka. Predovšetkým skutočnosť, že tvorca úžitkového predmetu urobil rozhodnutia, ktoré nie sú diktované technickými alebo inými obmedzeniami, nezakladá domnienku tvorivej povahy týchto rozhodnutí v zmysle autorského práva.

43. Musím dodať ešte jednu terminologickú poznámku. Zdá sa mi totiž, že existuje riziko zámeny, keď sa pojmy „umelecký“ alebo „estetický“ používajú na charakterizovanie rozhodnutí autora diela alebo výsledku jeho tvorby. V istom zmysle isteže možno tieto pojmy chápať ako synonymá „tvorivých rozhodnutí“. Takisto je pravda, že prostredníctvom jazyka hovoríme o dielach úžitkového *umenia*. S pojmom „umelecký“ sa však spája to, že dielo sa považuje za hodnotné v zmysle relatívne vysokého stupňa umeleckých kvalít. Takéto prisudzovanie hodnoty je však v autorskom práve irelevantné: ochrana nie je v žiadnom prípade podmienená umeleckou (alebo inou) kvalitou diela, a to ani v prípade diel úžitkového umenia. Pokiaľ ide o pojem „estetický“, možno ho chápať ako označenie všetkých rozhodnutí tvorcu, ktoré nie sú spojené s technickými alebo funkčnými obmedzeniami. Každé estetické rozhodnutie však nemusí nevyhnutne odrážať osobnosť tvorcu a neznamená tak originalitu.[16] Podľa môjho názoru je preto správnejšie držať sa pojmu „slobodné a tvorivé rozhodnutia odrážajúce osobnosť autora“.

O zohľadnení tvorivého procesu a zámerov autora

44. Konkrétnejšie sa vnútroštátne súdy pýtajú, či sa originalita predmetu, v prípade ktorého sa požaduje autorskoprávna ochrana, má posudzovať s prihliadnutím na zámery autora počas tvorivého procesu alebo či musí byť zrejmá zo samotného diela. Zdá sa mi, že odpoveď možno vyvodiť z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa pojmu „dielo“.

45. Ako som už pripomenul, podľa tejto judikatúry platí, že na to, aby mohol byť predmet považovaný za originálny, je nevyhnutné a zároveň postačujúce, aby *odrážal* osobnosť svojho autora *prejavením* jeho slobodných a tvorivých rozhodnutí.[17] Použitie pojmov „odrážal“ a „prejavením“ však jasne naznačuje, že takéto rozhodnutie a osobnosť autora musia byť viditeľné

[15] Nemám tým teda na mysli, že podoba musí byť nevyhnutne oddeliteľná od samotného predmetu, v súlade s teóriou „conceptual separability“ (koncepčnej oddeliteľnosti), ktorá sa javí ako príčina ťažkostí pri uplatňovaní pre súdy Spojených štátov [pozri v tejto súvislosti GINSBURG, J. C.: *Courts Have Twisted Themselves into Knots (and the Twisted Knots Remain to Untangle*): *US Copyright Protection for Applied Art after Star Athletica*. In: DERCLAYE, E., op. cit., s. 297].

[16] Pozri v tomto zmysle rozsudok Cofemel (body 53 až 55).

[17] Pozri rozsudok Cofemel (bod 30 a citovaná judikatúra) a bod 28 vyššie.

v predmete, pre ktorý sa požaduje ochrana. Nestačí tak, aby tvorca urobil slobodné a tvorivé rozhodnutia: tieto rozhodnutia musia byť vnímateľné tretími stranami prostredníctvom samotného diela.

46. Súdny dvor preto rozhodol, že pojem „dielo“ okrem originality nevyhnutne predpokladá existenciu predmetu, ktorý možno dostatočne presne a objektívne identifikovať. Na jednej strane totiž orgány poverené dohľadom nad ochranou výlučných práv, ktoré sú súčasťou autorského práva, musia mať možnosť jasne a presne rozpoznať takto chránený predmet. To isté platí pre tretie osoby, voči ktorým sa môže uplatňovať ochrana požadovaná autorom tohto predmetu. Na druhej strane potreba odstrániť z procesu identifikácie uvedeného predmetu akýkoľvek subjektívny prvok, ktorý by bol na úkor právnej istoty, predpokladá, že tento predmet je objektívne vyjadrený. [18]

47. Táto požiadavka na existenciu identifikovateľného predmetu ako diela odráža základnú zásadu autorského práva, podľa ktorej nie sú chránené myšlienky, ale len vyjadrenia. Autorov zámer pritom spočíva v myšlienkach. Tie sú chránené len do tej miery, do akej ich autor vyjadril v diele, čiže v identifikovateľnom predmete, ktorý je ich jediným relevantným vyjadrením. Preto súd, ktorý sa zaoberá otázkou originality predmetu, pre ktorý sa požaduje ochrana, nemôže svoje posúdenie rozhodujúcim spôsobom založiť na faktoroch, ktoré nie sú v tomto samotnom predmete vyjadrené.

48. Okrem toho je možné, že súd, ktorý otázku prejednáva, dôkazy o úmysloch tvorcu predmetu, ktorého ochrana sa požaduje, jednoducho nemá k dispozícii alebo že takéto dôkazy nepovažuje za presvedčivé. Jediným prvkom, ktorý musí byť súdu nevyhnutne predložený, je samotný predmet, bez ktorého súd nebude môcť rozhodnutie vydať.

49. Táto úvaha je zároveň odpoveďou na otázku, či autorove tvorivé rozhodnutia musia byť nevyhnutne vedomé. Tieto rozhodnutia je nutné identifikovať a zohľadniť tak, ako sa objavujú v diele. Keďže zámery autora nie sú určujúce, bolo by zbytočné snažiť sa zistiť stav jeho vedomia počas tvorivého procesu.

50. Naopak, ak je k dispozícii dôkaz o úmysle tvorcu, súd, ktorý vo veci koná, ho môže pri posudzovaní originality predmetu spolu s ďalšími nepriamymi dôkazmi zohľadniť. To však nemožno považovať za dostatočné. Súd musí byť sám presvedčený, že ide o predmet, ktorý odráža osobnosť svojho autora tým, že sa v ňom prejavujú jeho slobodné a tvorivé rozhodnutia. Len v tomto prípade je možné konštatovať originálnu povahu predmetu, a teda kvalifikovať ho ako dielo chránené autorským právom.

O zohľadnení ďalších faktorov

51. Vnútroštátne súdy sa ďalej pýtajú, akú váhu treba pri posudzovaní originality diela úžitkového umenia priradiť faktorom, ako sú použitie všeobecne dostupných dizajnov, inšpirácia tvorcu existujúcimi predmetmi, skutočnosť alebo možnosť nezávislého vytvorenia podobného diela alebo okolnosti nasledujúce po vytvorení diela, ako je jeho prezentácia na výstavách alebo v múzeách alebo, všeobecnejšie, uznanie v odborných kruhoch.

[18] Pozri rozsudok Cofemel (body 32 a 33 a citovaná judikatúra).

52. Súdny dvor už uviedol, že na posúdenie toho, či je daný predmet originálnym výtvorom, a teda chránený autorským právom, má súd, ktorý vo veci koná, zohľadniť všetky relevantné skutočnosti vo veci samej.[19] Pokiaľ ide o existenciu skoršieho patentu a efektívnosť tvaru daného predmetu na účely dosiahnutia rovnakého technického výsledku, Súdny dvor dospel k záveru, že ich treba zohľadniť len v rozsahu, v akom tieto skutočnosti umožňujú poodhaliť úvahy zohľadnené pri rozhodovaní o tvare dotknutého výrobku.[20]

53. To isté platí pre okolnosti, na ktoré odkazujú vnútroštátne súdy. Všetky tieto faktory môžu predstavovať relevantné okolnosti pre posúdenie originality diela. Vždy je však dôležité mať na pamäti základný prvok tohto posudzovania: hľadať v diele vyjadrenie slobodných a tvorivých rozhodnutí autora, ktoré odrážajú jeho osobnosť.

54. Po prvé použitie všeobecne dostupných dizajnov tvorcom teda samo osebe originalitu nevylučuje. Tieto dizajny totiž môžu byť doplnené o originálne dizajny. Aj dielo zložené výlučne z dostupných dizajnov môže byť originálne, ak autor vyjadril svoje tvorivé rozhodnutia pri usporiadaní týchto dizajnov. Naopak, predmet zložený z dostupných dizajnov, ktorých usporiadanie je konvenčné, nemôže požívať autorskoprávnu ochranu, aj keď jeho tvorca urobil slobodné rozhodnutia pri výbere alebo usporiadaní týchto dizajnov, pretože tieto rozhodnutia nie sú tvorivé.

55. Po druhé, pokiaľ ide o inšpiráciu, môžu nastať rôzne situácie. Ak je nové dielo variantom iného diela toho istého autora, ktoré originálne je, môže byť podľa môjho názoru plne chránené. Prevzaté tvorivé prvky totiž zostávajú v novom diele a tvoria odtlačok osobnosti toho istého autora. Naopak, ak sú v tomto prípade autori odlišní, nové dielo je potom odvodeným alebo inšpirovaným dielom[21]. Aj ono však môže požívať ochranu, a to pod podmienkou a v rozsahu, v akom vykazuje vlastné tvorivé prvky. Ochrana sa potom obmedzí na tieto prvky.

56. Po tretie, hoci sa v autorskom práve neukladá podmienka novosti, nezávislé vytvorenie predmetov podobných alebo dokonca zhodných s predmetom, o ktorý ide, pred jeho vytvorením alebo po jeho vytvorení môže napriek tomu predstavovať nepriamy dôkaz o nízkom stupni až absencii originality daného predmetu. Ako som už naznačil,[22] od autora sa skutočne očakáva, že tvorivými rozhodnutiami, ktoré odrážajú jeho osobnosť, vytvára jedinečné dielo, odlišné od tých, ktoré vytvorili alebo vytvoria nezávisle iní.

57. Je pritom ľahké uplatniť túto úvahu na kategórie diel, v prípade ktorých tvorivá sloboda autorov nie je veľmi obmedzená alebo v prípade ktorých je vzhľadom na zložitosť formy vyjadrenia prakticky nepravdepodobná identická paralelná tvorba. Mám na mysli najmä diela „čistého“ umenia, hudobné diela a literárne diela.

58. Naopak, v prípade diel úžitkového umenia, kde rôzne obmedzenia slobodu autorov výrazne ohraničujú a kde je často tvorivých prvkov málo, nemožno úplne vylúčiť, že dvaja autori mohli urobiť veľmi podobné alebo dokonca identické rozhodnutia a že pritom tieto rozhodnutia môžu byť stále tvorivé. Existencia alebo možnosť nezávislého podobného výtvoru preto nemôže sama osebe a bez ďalších nepriamych dôkazov o absencii originality vylúčiť úžitkový predmet z autorskoprávnej ochrany.

[19] Rozsudok Brompton Bicycle (výrok).

[20] Rozsudok Brompton Bicycle (bod 36).

[21] „Inšpirovaným dielom“ myslím dielo, ktoré nepoužíva rovnaké tvorivé prvky ako iné dielo, ale je ním inšpirované iným spôsobom.

[22] Pozri bod 30 vyššie.

59. Napokon po štvrté, pokiaľ ide o prezentáciu predmetu na umeleckých výstavách alebo v múzeách a uznanie odbornými kruhmi, tieto okolnosti sú vo vzťahu k predmetu, ktorého ochrana sa požaduje, vonkajšie a nastali po jeho vytvorení. V bode 37 rozsudku vo veci Brompton Bicycle pritom Súdny dvor rozhodol, že posúdenie originality sa musí vykonať „bez ohľadu na vonkajšie faktory a faktory, ktoré nastali po vytvorení výrobku“.

60. Súdny dvor však túto výhradu do výroku tohto rozsudku neprevzal a rozhodol len tak, že súd, ktorý vo veci koná, musí overiť, či predmet, ktorého ochrana sa požaduje, je originálny „s ohľadom na všetky relevantné skutočnosti veci samej“. Uvedenú výhradu preto chápem ako spresnenie toho, že vonkajšie faktory a faktory, ktoré nastali po vytvorení výrobku, nemožno na účely tohto overovania považovať za určujúce. Okolnosti, ako sú prezentácia predmetu na umeleckých výstavách alebo v múzeách a jeho uznanie v odborných kruhoch, môžu naproti tomu predstavovať nepriamy dôkaz potvrdzujúci umeleckú hodnotu predmetu, a teda aj jeho originalitu. Na to, aby predmet bol považovaný za originálny, síce nie je nevyhnutné, aby mal vysokú umeleckú kvalitu, ale možno naopak predpokladať, že dielo s takouto kvalitou bude za originálne považované, keďže umelecká činnosť spočíva práve vo vytváraní jedinečných predmetov, ktoré nesú odtlačok osobnosti svojich tvorcov.

61. Daný predmet navyše musí byť vystavený alebo prezentovaný v múzeu práve z dôvodu svojej tvorivej hodnoty. Môže sa totiž stať, že uznanie dizajnu odbornými dizajnérskymi kruhmi je jednoducho spôsobené jeho novosťou, technickou vyspelosťou alebo výnimočnou úžitkovou hodnotou bez toho, aby tento dizajn vykazoval tvorivé charakteristiky vyžadované pre diela chránené autorským právom. Prezentácia predmetu, o ktorý ide, na umeleckých výstavách alebo v múzeách a jeho uznanie v odborných kruhoch tak nie sú v žiadnom prípade nevyhnutné ani nepostačujú na preukázanie originality predmetu, ktorého ochrana sa požaduje. Tieto okolnosti môžu byť nanajvýš len jedným z nepriamych dôkazov o tejto originalite.

Odpoveď na otázky

62. Navrhujem preto odpovedať na prvú a druhú otázku vo veci C-580/23 a na druhú a tretiu otázku vo veci C-795/23 tak, že článok 2 písm. a), článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice 2001/29 sa majú vykladať v tom zmysle, že na účely týchto ustanovení je dielom predmet, ktorý odráža osobnosť svojho autora a vyjadruje jeho slobodné a tvorivé rozhodnutia (originálny predmet). Tvorivými nie sú len rozhodnutia diktované rôznymi obmedzeniami, ktoré autora pri tvorbe dotknutého predmetu viazali, ale aj rozhodnutia, ktoré sú síce slobodné, ale nenesú odtlačok osobnosti autora tým, že by predmetu dávali jedinečný aspekt. Možnosť slobodného rozhodovania počas tvorby predovšetkým nezakladá domnienku tvorivej povahy týchto rozhodnutí. Pri posudzovaní originálneho charakteru predmetu, o ktorý ide, možno zohľadniť okolnosti, ako sú zámery autora počas tvorivého procesu, zdroje jeho inšpirácie a použitie známych dizajnov, pravdepodobnosť nezávislej podobnej tvorby alebo uznanie predmetu v odborných kruhoch. Tieto okolnosti však v žiadnom prípade nie sú určujúce, pretože súd, ktorý vo veci koná, sa musí sám uistiť, že ide o originálny predmet, aby ho mohol vyhlásiť za chránený autorským právom.

O posúdení porušenia

63. Svojou treťou a štvrtou otázkou, ktoré navrhujem analyzovať spoločne, sa vnútroštátny súd vo veci C-580/23 v podstate pýta, ako sa má posúdiť to, či došlo k porušeniu výlučných práv autora podľa článku 2 písm. a), článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 smernice 2001/29. Konkrétnejšie sa táto

otázka týka na jednej strane toho, či predmetné dielo musí byť v údajne porušujúcom predmete rozpoznateľné alebo či stačí rovnaký celkový vizuálny dojem, a na druhej strane sa týka vplyvu faktorov, ako sú „stupeň originality“ diela, spoločná inšpirácia oboch sporných predmetov a skutočnosť alebo možnosť nezávislého podobného výtvoru, na toto posúdenie.

64. Na úvod by som chcel zdôrazniť význam týchto otázok pre zachovanie príslušných cieľov oboch uvedených systémov ochrany. Podľa môjho názoru je správne uplatňovanie príslušných kritérií každého systému umožňujúcich konštatovanie porušenia rovnako dôležité ako správne uplatňovanie kritérií udeľovania ochrany. Zdá sa mi však, že súdne aj akademické úvahy sa príliš často zameriavajú na tento druhý aspekt na úkor prvého.

O kritériách porušenia

65. Kritériá na konštatovanie porušenia sú v oboch predmetných systémoch ochrany založené na odlišnej logike. V autorskom práve je porušenie autorských práv dôsledkom použitia diela bez súhlasu autora.[23] Toto použitie môže spočívať najmä v rozmnožovaní diela a prípadne v následnom verejnom prenose tejto rozmnoženiny alebo v šírení rozmnožení rozmnoženého diela. Pokiaľ ide o rozmnožovanie, Súdny dvor uviedol, že môže byť čiastočné a týkať sa aj relatívne malej časti diela za predpokladu, že táto časť ako taká vyjadruje vlastnú duševnú tvorbu autora.[24] Súdny dvor takisto v podstate rozhodol, pokiaľ ide o zvukové záznamy, že na to, aby išlo o porušenie, musí byť rozmnoženina v porušujúcom predmete vnímateľná.[25] Podľa môjho názoru sa táto úvaha môže preniesť aj na diela.

66. Na druhej strane, v dizajnovom práve nie je vôbec potrebné reprodukovať prvky predmetu ochrany na konštatovanie porušenia. Rozsah ochrany podľa tohto práva sa vzťahuje na akýkoľvek dizajn, ktorý nevyvoláva odlišný celkový vizuálny dojem než chránený dizajn.[26] V tomto systéme ochrany je preto irelevantné, či je chránený dizajn v údajne porušujúcom predmete rozpoznateľný, pretože rozhodujúci je celkový dojem a skutočnosť, či podobnosť medzi dvoma spornými predmetmi vyplýva z reprodukcie alebo nezávislej tvorby, pretože kritérium ochrany je objektívne.

67. Na konštatovanie porušenia autorského práva preto musí súd, ktorý vo veci koná, určiť, či tvorivé prvky chráneného diela, čiže tie, ktoré sú prejavom rozhodnutia odrážajúceho osobnosť jeho autora, boli do údajne porušujúceho predmetu začlenené rozpoznateľným spôsobom. Samozrejme, začlenenie tvorivých prvkov do úžitkového predmetu rovnakého typu môže takisto viesť ku konštatovaniu, že medzi týmito dvoma konfliktnými predmetmi nie je rozdiel v celkovom dojme. To však nemožno považovať za dostatočné na konštatovanie porušenia autorských práv a v praxi by to súd ani nemal uvádzať. V autorskom práve dve diela neodlišuje celkový dojem, ale detaily, ktoré ich jedinečným spôsobom personalizujú.

[23] Samozrejme, okrem uplatnenia výnimiek a obmedzení výlučných práv.

[24] Rozsudok zo 16. júla 2009, Infopaq International (C-5/08, EU:C:2009:465, bod 48).

[25] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. júla 2019, Pelham a i. (C-476/17, EU:C:2019:624, bod 1 výroku).

[26] Pozri článok 9 smernice 98/71 a článok 10 nariadenia č. 6/2002.

O zohľadnení ďalších faktorov

68. Po prvé, pokiaľ ide o zohľadnenie „stupňa originality“ ako určujúceho faktora rozsahu ochrany, zdá sa mi, že toto riešenie vychádza z logiky dizajnového práva. V rámci tohto systému sa totiž možnosť ochrany predmetu aj jej porušenie posudzujú porovnaním celkového vizuálneho dojmu, ktorý príslušné dizajny vyvolávajú, pričom na účely tohto porovnania sa zohľadňuje stupeň voľnosti tvorcu.[27] Rozsah ochrany je teda daný úrovňou individuálneho charakteru.

69. V autorskom práve táto logika naopak nemá miesto. Originalita nie je vecou rozdielu medzi chráneným dielom a inými predmetmi, ale je dielu bytostne vlastná a vyplýva z osobného odtlačku autora. Pokiaľ je dielo originálne, je chránené najmä pred reprodukciou tvorivých prvkov bez ohľadu na „intenzitu“, s akou autor túto tvorivosť vyjadril. Súdny dvor teda výslovne uviedol, že rozsah ochrany podľa smernice 2001/29 nezávisí od miery tvorivej voľnosti, ktorú mal autor, a preto je rovnaký pre všetky diela, na ktoré sa táto smernica vzťahuje.[28]

70. Tento záver sa, samozrejme, uplatňuje s výhradou pravidla, že v prípade čiastočnej reprodukcie diela predstavuje porušenie autorského práva len rozpoznateľné prevzatie tvorivých prvkov.[29] V prípade takéhoto prevzatia však skutočnosť, že boli zmenené prvky, ktoré nie sú tvorivé, neumožňuje vyhnúť sa konštatovaniu porušenia.

71. Po druhé, pokiaľ ide o spoločný zdroj inšpirácie dvoch sporných predmetov, môžu nastať rôzne situácie, ale princíp zostáva rovnaký, a to identifikovať vnímateľnú reprodukciu tvorivých prvkov. Ak sa predmet, ktorého ochrana sa požaduje, skladá zo známych prvkov, z ktorých je originálne len usporiadanie, reprodukcia tohto usporiadania bude predstavovať porušenie, zatiaľ čo samotná reprodukcia známych prvkov nie. Ak sú dva sporné predmety inšpirované tým istým predchádzajúcim predmetom alebo dizajnom, iba „nové“ tvorivé prvky sú originálne pre odvodené dielo a iba prevzatie týchto nových prvkov predstavuje porušenie v súvislosti s daným dielom. Napokon samotná skutočnosť, že autor je súčasťou rovnakého umeleckého smeru alebo prúdu ako autor staršieho diela, samozrejme porušenie nepredstavuje, ak nie sú prevzaté žiadne tvorivé prvky tohto diela.

72. Po tretie, pokiaľ ide o možnosť podobnej nezávislej tvorby, ako som už uviedol,[30] v prípade diel úžitkového umenia, kde je tvorivý priestor autorov relatívne obmedzený, nie je takáto možnosť vylúčená ani v prípade existencie určitej originality. V konaní vo veci samej vo veci C-580/23 spoločnosť Mio okrem iného tvrdí, že jej údajne porušujúci dizajn bol vyvinutý nezávisle a nepredstavuje reprodukciu dizajnu spoločnosti Asplund. Ak by vnútroštátny súd na základe relevantných skutočností vo veci samej zistil, že to tak skutočne je, dospel by k záveru, že nedošlo k porušeniu. Naopak, samotná možnosť podobnej nezávislej tvorby by nebola dôvodom na odmietnutie autorskoprávnej ochrany, ak by bolo konštatované prevzatie tvorivých prvkov.

Odpoveď na otázky

73. Navrhujem preto odpovedať na tretiu a štvrtú otázku vo veci C-580/23 tak, že článok 2 písm. a), článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice 2001/29 sa majú vykladať v tom zmysle, že na konštatovanie porušenia autorského práva musí súd, ktorý vo veci koná, určiť, či tvorivé prvky

[27] Čím väčší je tento stupeň voľnosti, tým viac od seba musia byť sporné dizajny vzdialené, aby vyvolávali odlišný celkový dojem.

[28] Pozri v tomto zmysle rozsudok Cofemel (bod 35 a citovaná judikatúra).

[29] Pozri bod 65 vyššie.

[30] Pozri bod 58 vyššie.

chráneného diela boli do údajne porušujúceho predmetu prevzaté rozpoznateľným spôsobom. Samotnú absenciu rozdielneho celkového dojmu medzi dvoma spornými predmetmi nemožno považovať za dostatočnú na preukázanie takéhoto porušenia. Pojem „stupeň originality“ chráneného diela nie je na účely tohto posúdenia relevantný. Hoci podobná nezávislá tvorba nepredstavuje porušenie autorských práv, samotná možnosť takejto nezávislej tvorby nemôže odôvodniť odmietnutie autorskoprávnej ochrany v prípade konštatovania reprodukcie tvorivých prvkov chráneného diela.

Návrh

74. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položili Svea Hovrätt Patent- och marknadsöverdomstolen (Odvolací súd pre región Svea rozhodujúci ako odvolací súd pre duševné vlastníctvo a obchodnoprávne veci, Švédsko) a Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), takto:

1. V práve Únie neexistuje vzťah pravidla a výnimky medzi ochranou podľa dizajnového práva a ochranou podľa autorského práva, v dôsledku ktorého by sa pri posudzovaní originality diel úžitkového umenia mali uplatňovať vyššie požiadavky než v prípade iných druhov diel.

2. Článok 2 písm. a), článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti

   sa majú vykladať v tom zmysle, že:

   na účely týchto ustanovení je dielom predmet, ktorý odráža osobnosť svojho autora a vyjadruje jeho slobodné a tvorivé rozhodnutia (originálny predmet). Tvorivými nie sú len rozhodnutia diktované rôznymi obmedzeniami, ktoré autora pri tvorbe dotknutého predmetu viazali, ale aj rozhodnutia, ktoré sú síce slobodné, ale nenesú odtlačok osobnosti autora tým, že by predmetu dávali jedinečný aspekt. Možnosť slobodného rozhodovania počas tvorby predovšetkým nezakladá domnienku tvorivej povahy týchto rozhodnutí. Pri posudzovaní originálneho charakteru predmetu, o ktorý ide, možno zohľadniť okolnosti, ako sú zámery autora počas tvorivého procesu, zdroje jeho inšpirácie a použitie známych dizajnov, pravdepodobnosť nezávislej podobnej tvorby alebo uznanie predmetu v odborných kruhoch. Tieto okolnosti však v žiadnom prípade nie sú určujúce, pretože súd, ktorý vo veci koná, sa musí sám uistiť, že ide o originálny predmet, aby ho mohol vyhlásiť za chránený autorským právom.

3. Článok 2 písm. a), článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice 2001/29

   sa majú vykladať v tom zmysle, že:

   na konštatovanie porušenia autorského práva musí súd, ktorý vo veci koná, určiť, či tvorivé prvky chráneného diela boli do údajne porušujúceho predmetu prevzaté rozpoznateľným spôsobom. Samotnú absenciu rozdielneho celkového dojmu medzi dvoma spornými predmetmi nemožno považovať za dostatočnú na preukázanie takéhoto porušenia. Pojem „stupeň originality“ chráneného diela nie je na účely tohto posúdenia relevantný. Hoci podobná nezávislá tvorba nepredstavuje porušenie autorských práv, samotná možnosť takejto nezávislej tvorby nemôže odôvodniť odmietnutie autorskoprávnej ochrany v prípade konštatovania reprodukcie tvorivých prvkov chráneného diela.